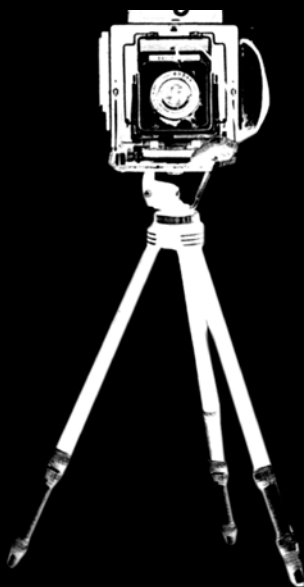




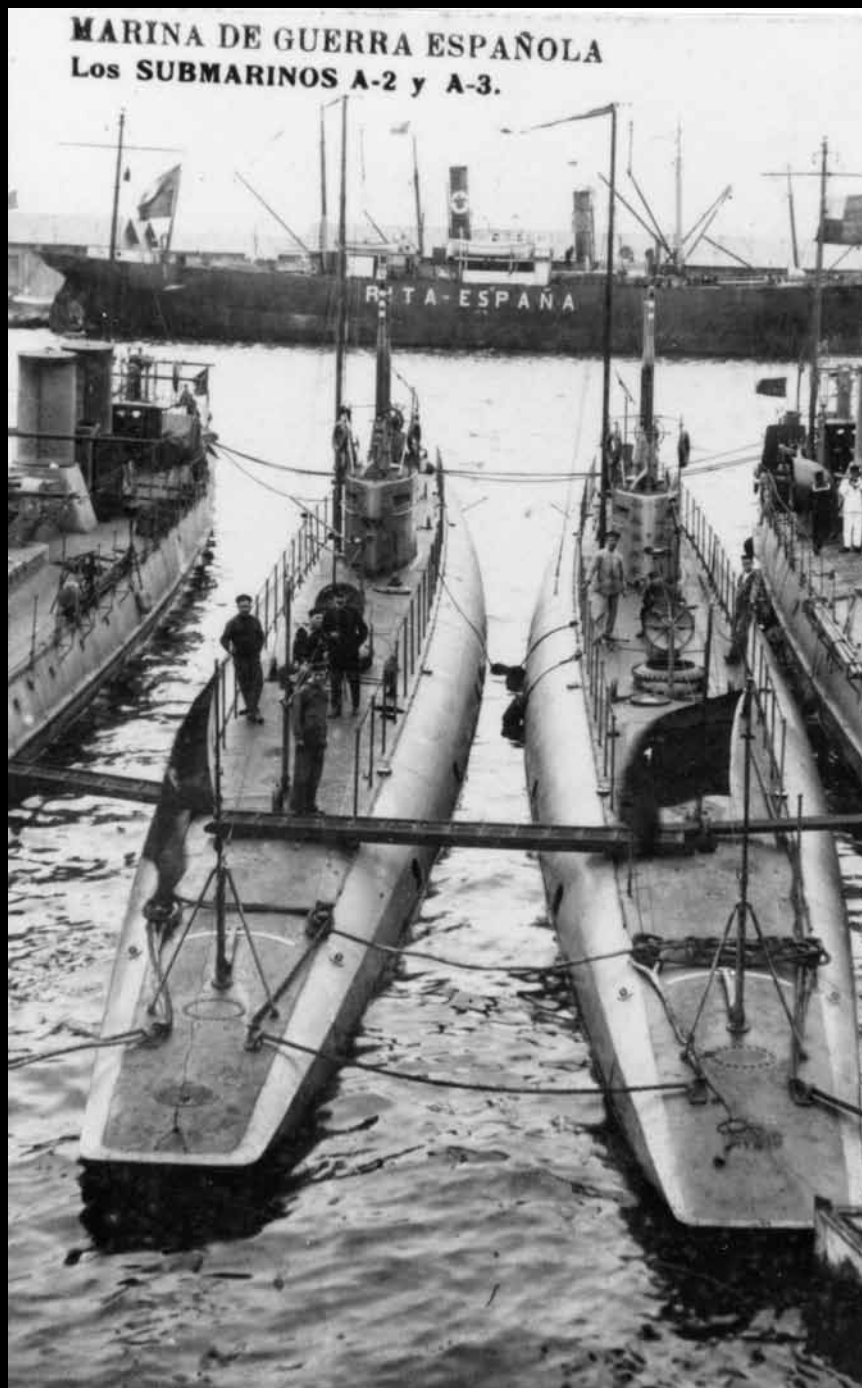
Àlbum de fotos
La Marina de Guerra,
una presència constant

Malgrat que a Catalunya no hi ha hagut, en època contemporània, cap gran base naval o equipament destacable vinculat a la Marina de Guerra, la presència de vaixells de guerra ha estat una constant. En alguns casos es tractava d'embarcacions que vigilaven la costa o feien maniobres en aigües catalanes; en altres ocasions es tractava de visites formals, vinculades a una Exposició Universal, una visita reial o qualsevol esdeveniment similar. També ens han visitat per tal de fer us de les infraestructures portuàries o per efectuar alguna reparació o transformació.

Milers de catalans han tingut relació directa amb aquests vaixells, a través del servei militar. Hi han navegat i han format part de la seva història de forma anònima i discreta. Altres els han convertit en objectiu de les seves càmeres fotogràfiques o simplement han col·leccionat fotos o postals amb les estampes d'aquestes masses grises eriçades de canons i metralladores.

En aquesta ocasió fem una selecció d'entre la gran quantitat de fotografies de vaixells de les col·leccions del Museu Marítim de Barcelona, amb embarcacions de diferents tipologies i moments.

611F

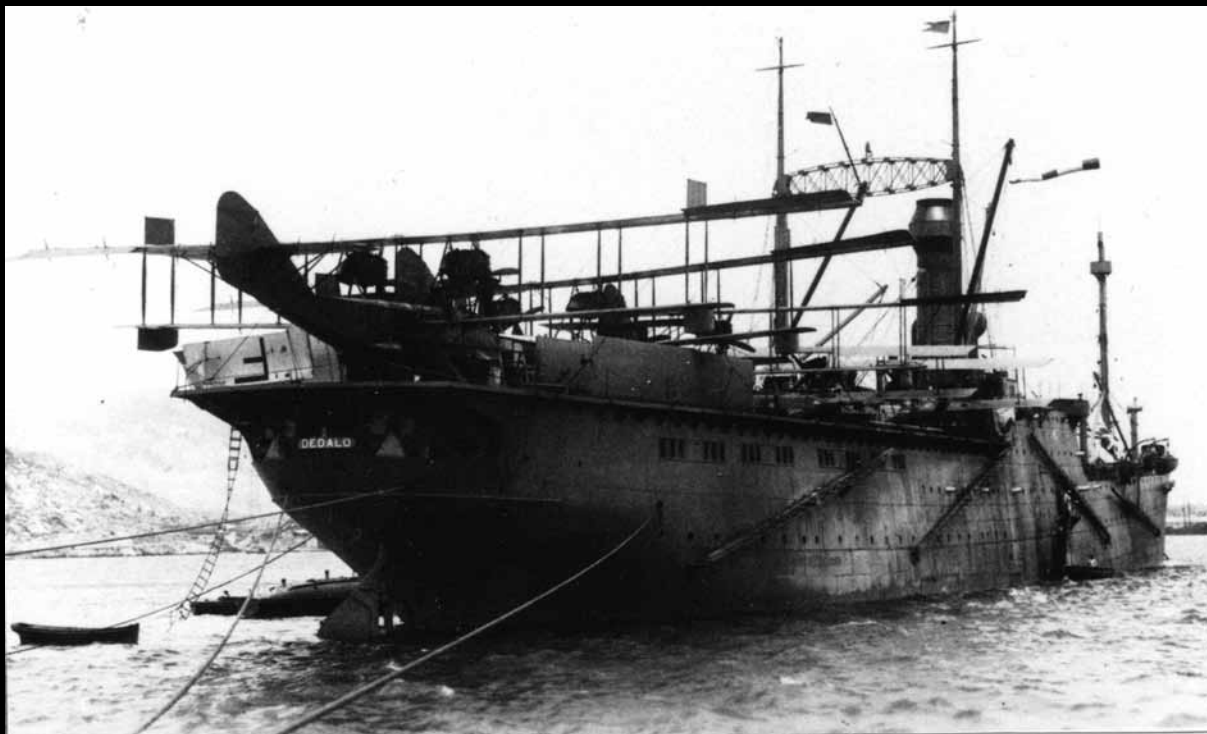


Àlbum de fotos
La Marina de Guerra, una presència constant

8977F



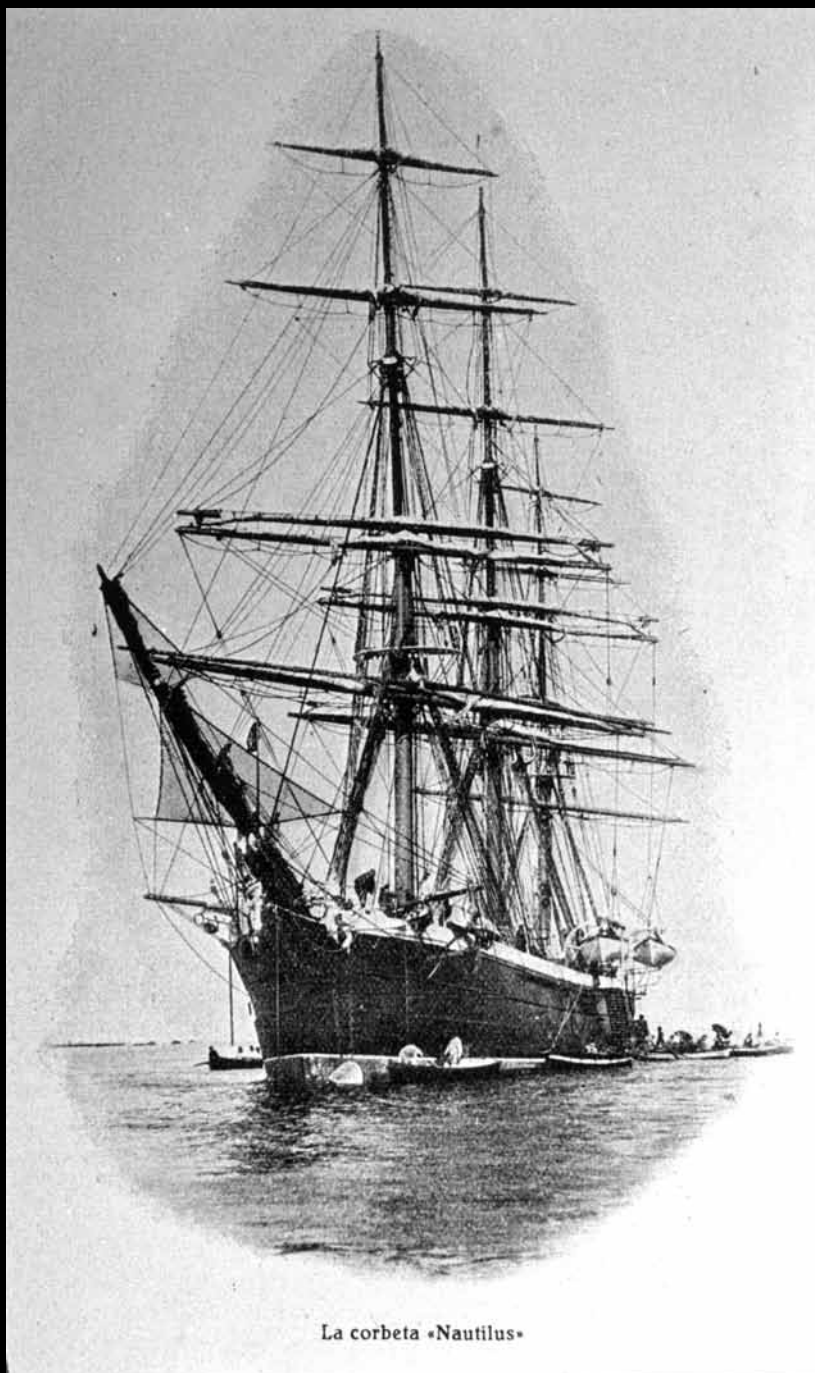
16382F



1563N

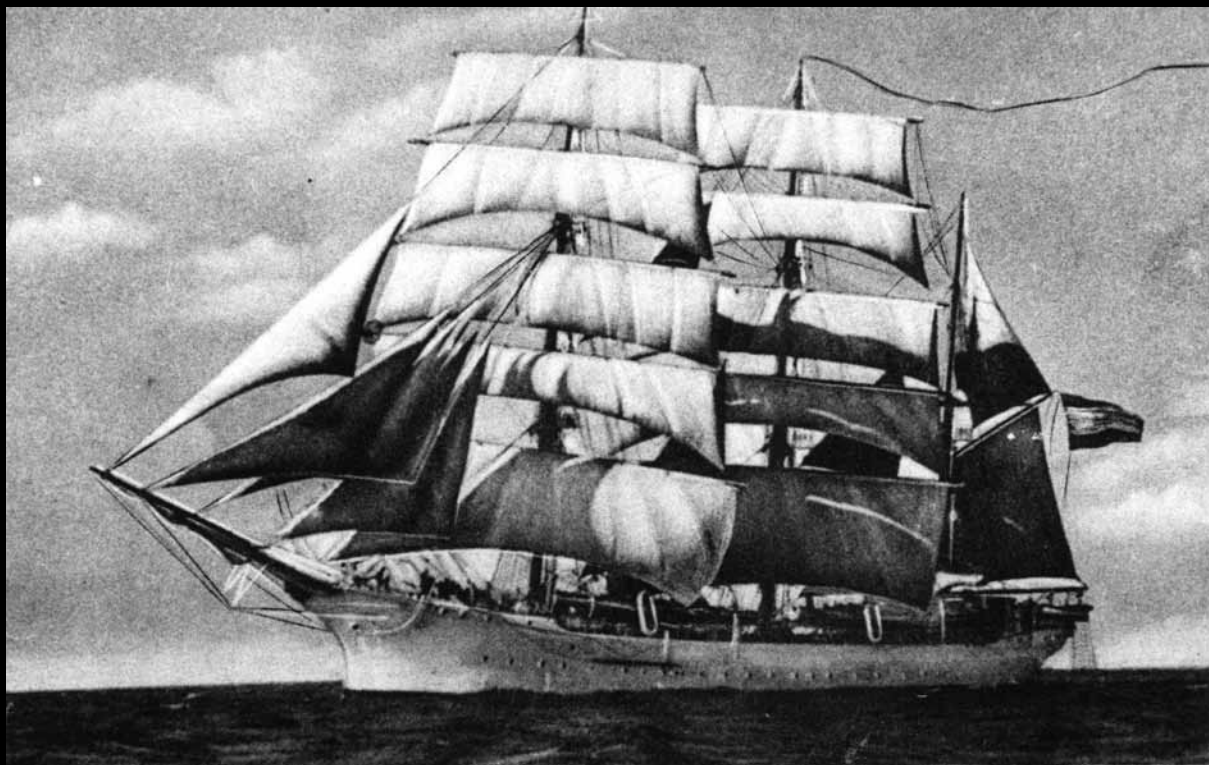


12333N



La corbeta «Nautilus»

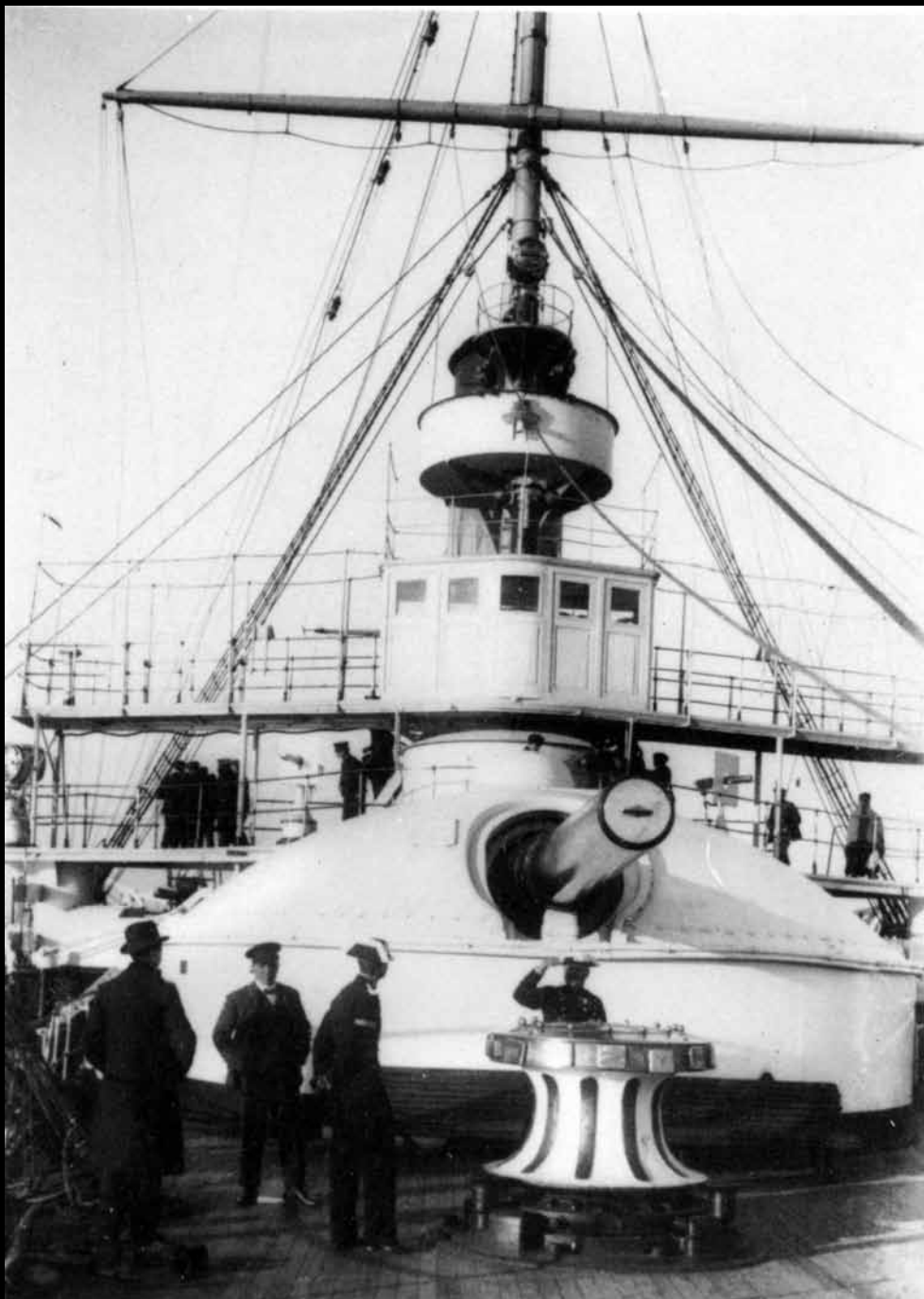
24225F



5852F



16345F





611F

Submarins A2 i A3

A la fotografia es poden veure, amarrats entre dos canoners al port de Barcelona, dos submarins de la Clase Laurenti, dissenyats i construïts a Itàlia durant la Primera Guerra Mundial. L'Armada espanyola va adquirir-ne tres, que van rebre els numerals A1, A2 i A3. Per Reial Ordre del 17 de juny de 1917, l'A1 es va anomenar *Narciso Monturiol* i l'A2 *Cosme García*, en honor a inventors que havien desenvolupat prototips de submarins. L'A3 va mantenir només el seu numeral, ja que existia anteriorment un submergible amb el nom de *Isaac Peral*.

Un dels submarins de la foto és l'A2 o *Cosme García*, botat el 17 de juny de 1917 i donat de baixa el 17 de desembre de 1931. L'altre és l'A3, sense nom assignat, botat el 10 de juny de 1917 i donat de baixa el 18 de maig de 1932. És possible que la foto correspongui al primer moment de l'arribada dels submarins a Espanya, procedents d'Itàlia, ja que la imatge es pot datar en els anys de la Gran Guerra. Al fons s'hi pot veure el vapor *Rita*, que porta pintat al costat, amb lletres ben grans, el seu nom i la nacionalitat, per tal d'evitar atacs dels submergibles alemanys o austríacs.



8977F

Creuer Canarias

El *Canarias* (C-21) era un creuer pesat basat en la classe County britànica. Botat el 28 de maig de 1931, no va entrar en servei fins al setembre de 1936. Va prendre part activa a la Guerra Civil en el bàndol "nacional". Va participar en accions com ara els combats del cap Machichaco o del cap de Palos, i en el bloqueig marítim a la República. També va prendre part activa en bombardeigs a la població civil, com ara el dels refugiats que fugien de Màlaga o la ciutat de Barcelona i altres punts de la costa catalana.

Va ser el vaixell insígnia de la Marina de Guerra espanyola durant gairebé quaranta anys, fins a la seva baixa el desembre de 1975. Era, llavors, el darrer creuer en actiu dels construïts segons els pactes de Tractat de Washington. Es va intentar conservar-lo com a museu a diferents ciutats, inclosa Barcelona. Però raons econòmiques i logístiques, així com probablement també de caire polític, van fer que la idea no prosperés. Finalment fou desballestat l'any 1977.



16382F

Portaeronaus Dédalo

Acabada la Gran Guerra, alguns vapors alemanys van ser lliurats al govern espanyol en concepte de reparacions de guerra. Un d'ells va ser el vapor *Neuenfeld*, de 5.284 tones, que havia quedat internat a Vigo. L'any 1921 fou cedit al Ministeri de Marina i rebatejat amb el nom d'*España Número 6*. El fet més important de la seva carrera és que va ser transformat en estació de l'aeronàutica naval. No era ben bé un portaavions, ja que no tenia una pista d'atterratge. En realitat, carregava hidroavions que eren dipositats a l'aigua amb grues i recollits de la mateixa forma. També portava globus captius i dirigibles. Una part dels treballs de transformació es van fer a Barcelona, als Tallers Nuevo Vulcano, i també algunes feines es van realitzar als Astilleros del Mediterráneo, SA (factoria dels Astilleros Cardona ubicada a Can Tunis). Va ser desballestat l'any 1940.

El primer portaavions de veritat que va tenir l'Armada espanyola va ser un adquirit als Estats Units, el *USS Cabot*, veterà de la Segona Guerra Mundial, i va recuperar el vell nom de *Dédalo* i, un cop donat de baixa de l'Armada espanyola, va retornar als Estats Units.



1563N

Canoner Temerario

El *Temerario* era un canoner de l'Armada construït a Cartagena l'any 1889. Feia 57 m d'eslora, 6,80 m de mànega, 3,55 m de puntal i 333 tones de desplaçament. Després d'una llarga vida fent tasques de vigilància, fou donat de baixa l'any 1917. Llavors, en plena Gran Guerra, quan tot allò amb capacitat de flotar tenia un gran valor econòmic, va ser venut i reconvertit en vapor mercant. No va ser un cas únic. Un altre canoner, el *Nueva España*, també va ser reconvertit en mercant amb el nom de *Presen*, de la casa Corcho e Hijos.

El *Temerario* va passar al servei de la casa Hijos de José Tayà, de Barcelona. Aquesta naviliera tenia intenció de batejar-lo amb el nom de *Fivaller*, però mai va rebre aquest nom de forma oficial. A més a més, la seva carrera mercant va ser molt curta, al menys sota pavelló espanyol. Va ser venut l'any 1922, sembla que a una naviliera francesa.



12333N

Vaixell escola *Nautilus*

La corbeta *Nautilus* és un dels vaixells escola que ha tingut l'Armada espanyola. Havia estat construït per John Elder a Glasgow (Escòcia) l'any 1866 i era en realitat un clíper batejat amb el nom de *Carrick Castle*. Tenia de 59 metres d'eslora, 34 veles i 1.500 tones de desplaçament. Després de molts anys d'activitat comercial, la nau va quedar ancorada en un port britànic, on la va descobrir l'oficial Fernando Villaamil, que buscava un veler per convertir-lo en vaixell escola per als guardiamarines de l'Armada. Es considerava, llavors, (i encara és una tesi acceptada) que els oficials havien de formar-se en vaixells de vela i en les tradicions del passat. El *Carrick Castle* va ser comprat l'any 1886.

El 30 de novembre de 1892 la corbeta, batejada amb el nom de *Nautilus*, va deixar el port del Ferrol, amb Villaamil com a comandant, per a una volta al món, que va acabar al mateix port l'11 d'agost de 1894, després de recórrer 40.000 milles nàutiques. La corbeta *Nautilus* fou substituïda com a vaixell escola per altres embarcacions més noves, el *Galatea* i el *Juan Sebastián Elcano*, però encara va quedar uns anys en servei com a escola flotant. Finalment va ser desballestada l'any 1933.



24225F

Vaixell escola *Juan Sebastián Elcano*

El vaixell escola *Juan Sebastián de Elcano* és oficialment un bergantí-goleta, tot i que, seguint criteris de la Marina Mercant, seria una goleta de velatxo. Té quatre pals, que porten els noms de Blanca, Almansa, Asturias i Nautilus, en record dels quatre vaixells escola que el van precedir. Porta el nom de l'explorador que va completar (amb altres 17 homes) la primera circumnavegació al globus terraqüi l'any 1522.

Fou construït per les drassanes Echevarrieta i Larrinaga, de Cadis, i fou botat el 5 de març de 1927. Des de llavors tots els anys (excepte el període de la Guerra Civil) el *Juan Sebastián Elcano* fa un creuer d'instrucció arreu del món i participa en concentracions de vaixells o visites de caire institucional. Aquest any 2012 ha fet el seu 83è creuer d'instrucció. Durant els anys cinquanta, es va construir a Espanya un vaixell bessó per encàrrec de la Marina de Guerra de Xile, que va ser batejat amb el nom d'*Esmeralda*.



5852F

Minador *Eolo*

Els canoners-minadors *Eolo* i *Trítón* foren encarregats l'any 1936 per la República, però no foren acabats fins acabar la Guerra Civil. De fet, foren els primers vaixells donats d'alta després del conflicte. L'*Eolo* (F-21) va ser botat el 30 d'agost de 1939 i va entrar en servei el 15 de novembre de 1941. Després d'uns anys d'activitat, fou designat vaixell nodrissa per a llanxes torpedineres i va acabar assignat a l'Escola Naval Militar. Finalment, fou donat de baixa el 2 de febrer de 1972 i desballestat.

L'*Eolo* té un lligam important amb Catalunya, ja que diverses promocions de joves catalans hi van fer el servei militar. Existeix fins i tot l'Associació d'Ex Mariners del Minador *Eolo*, que reuneix les famílies vinculades amb aquest vaixell. El 10 de febrer de 2010 es va inaugurar, a l'edifici del Sector Naval de Barcelona, un petit espai expositiu permanent on es recullen documents, fotografies i records al voltant d'aquesta embarcació.



16345F

Creuer *Carlos V*

El *Carlos V* (segons l'historiador Alejandro Anca, que era conegut popularment com Carlos Usted) era un creuer cuirassat construït dins del programa naval de l'almirall Rafael Rodríguez Arias. Fou construït a les drassanes de Vega i Minguía, de Cadis, i va entrar en servei l'any 1897. Durant la Guerra Hispanoamericana havia de participar en una operació contra la costa americana que, finalment, no es va dur a terme. La seva vida activa va ser, doncs, relativament plàcida fins que va ser donat de baixa l'any 1933.

Amb un desplaçament de 9.235 tones, era propulsat per dues màquines verticals de quatre cilindres i triple expansió, que li permetien assolir una velocitat de 20 nusos. Aquesta planta propulsora havia estat construïda a la factoria La Maquinista Terrestre y Marítima de Barcelona, una empresa que va subministrar altres màquines, calderes i equipaments diversos.